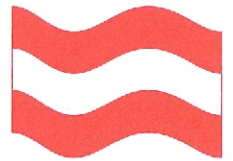

SREČNO SOSED

Februar, 2005

Društvo slovensko - avstrijskega prijateljstva
Verein Slowenisch - Österreichische Freundschaft
Ljubljana

14. LET DRUŠTVA

Slovenija in Avstrija nista le sosednji državi, povezuje nas skupna zgodovina, ista vera, podobne vrednote in mentaliteta, dokaj izenačen nivo kulture in tako dalje. Še najbolj nas ločuje jezik, razlike v družbenem in gospodarskem razvoju ter nekateri odprti problemi, med katerimi je najbolj v ospredju položaj slovenske

manjšine na Koroškem in Štajerskem.

Politika, tako slovenska kot avstrijska, vedno znova poudarja, da so odnosi dobri, celo zelo dobri, v medijih pa lahko beremo o problemih in dilemah tako trenutnega kot tudi dolgoročnega značaja. V interesu obeh držav je, da se odprti problemi rešujejo sproti in v evropskem duhu.

Društvo si je že ob nastanku zadalo nalogo doprinesiti k odpravljanju razlik, za krepitev sodelovanja in za dvig nivoja zaupanja pač v okviru institucij - civilne družbe.

Partnerje smo iskali (in jih še iščemo) tako v Avstriji kot med avstrijskimi institucijami, bankami in podjetji v Sloveniji. Nekdanja Avstrijsko-jugoslovanska družba v Celovcu, Gradcu in na Dunaju so se preobrazile v avstrijsko-slovenske družbe in nadaljevale s sodelovanjem predvsem na družbenem pa tudi na kulturnem področju. Sodelovanje z društvi v Celovcu in Gradcu se tako krepi iz leta v leto, nadejamo pa se tudi oživitve na Dunaju. Največ smo si obetali na gospodarskem področju (z organiziranjem skupnih promocijskih prireditev), vendar nam še ni uspelo pridobiti partnerje z obeh strani meje. Predvidevali smo, da imajo številne in močne avstrijske banke in podjetja, ki delujejo v Sloveniji preko sestrskih firm ali filial interes vključiti še v civilno družbo, a smo se, če izvzamemo izjeme, ušteli. Tako naše sodelovanje z

avstrijskimi partnerji sloni pretežno na ljubiteljskih odnosih. V primerjavi z avstrijskimi firmami v Sloveniji so slovenske firme v Avstriji maloštevilne in relativno šibke.

Nekatere naše prireditve so bile deležne tudi pomoči državnih in lokalnih oblasti, vendar v dokaj omejenem obsegu. Tako nam na žalost ni bilo mogoče organizirati večjih prireditev za širšo javnost, z izjemo organizacije Koroških kulturnih dnevov. Kulturne dneve smo organizirali le v Ljubljani z osrednjima koroško-slovenskima kulturnima zboroma in simpatijami Kluba koroških Slovencev v Ljubljani. Podobne kulturne dneve je namreč v Mariboru organiziral Klub koroških Slovencev iz Maribora.

Naše delo sloni na sodelovanju nekaterih prizadevnih članov, ki udeležujemo skupne želje v okviru danih možnosti. Pri tem nam pomagata Svetovni slovenski kongres in avstrijski znanstveni inštitut ICPe, ki ga že vrsto let vodi prizadevni koroški Slovenec dr. Miroslav Polzer.

Naše delovanje je tudi v skladu z napotki evropske unije, zato se v prihodnje nadejamo pomoči tudi iz Bruslja.

Uspeh društev je v največji meri odvisen od

Vse člane, simpatizerje, sodelavce in partnerje

VABIMO

**Na redni letni OBČNI ZBOR društva,
ki bo v sredo 23. februarja
ob 18 uri**

v prostorih Svetovnega slovenskega kongresa,
Ljubljana, Cankarjeva 1/IV s:

- ✍ kulturnim programom,
- ✍ predstavitvijo novega avstrijskega veleposlanika, gospoda dr. Valentina Inzka, ki bo spregovoril o avstrijsko-slovenskih odnosih,
- ✍ družabnim srečanjem.

Društvo slovensko - avstrijskega prijateljstva
Ulica v Kokovšek 41, 1231 Ljubljana - Črnuče

Upravni odbor

predsednik - Jožef Jeraj, Marjan Logar,
prof. Majda Fister, Jože Strgar, prof. dr. Peter Fister,
Lovro Sodja, Aleš Mižigoj, dr. Verica Trstenjak

Poročilo o delu Društva slovensko avstrijskega prijateljstva za leto 2004

Delo društva v preteklem letu se je odvijalo v okviru programa, ki je bil predstavljen in sprejet na občnem zboru DSAP 11. februarja 2004. Društveni člani, predvsem upravni odbor je bil dovolj delaven, vendar kljub temu niso bili realizirani vsi cilji, ki smo si jih zastavili v začetku leta. Je pa bilo vmes vrsta drugih prireditev, v katerih smo bili le sodelujoči, ali pa smo jih izvedli sami mimo zastavljenega programa. Poleg vseh organizacijskih dejavnosti, smo največ truda posvečali pridobivanju finančnih sredstev na različnih Ministrstvih, Mestni občini in sponzorjih, saj brez teh sredstev bi ne mogli izvesti niti polovice programskih nalog, kot smo jih načrtovali.

Prireditve v našem društvu so potekale po sledečem vrstnem redu:

11. februarja 2004 je bil Občni zbor DSAP v prostorih Svetovnega slovenskega kongresa. Na zboru, ki je bil obenem srečanje partnerskih društev iz Koroške, Štajerske in Ljubljane je bilo lepo število udeležencev. Poročilo o delu in predstavitvi programa za tekoče leto je sledila diskusija in predstavitve po dejavnosti sorodnih institucij ter na koncu prijateljsko srečanje.

30. aprila 2004 smo sodelovali na gala prireditvi v hotelu Park v Beljaku v počastitev vstopa Slovenije v evropsko skupnost, kjer je imel nagovor tudi predsednik DSAP in avstrijske prijatelje smo gostili z našimi vini in pršutom.

12. maja 2004 smo organizirali v Državnem svetu svečano prireditev v čast vstopu v EU in povezanosti s Slovenci v zamejstvu pod naslovom "Slovenci združeni v Evropi". Slavnostni seji v dvorani DS je sledil osrednji dogodek - otvoritev razstave "Etnološka dediščina zamejskih Slovencev", ki sta jo pripravila Majda in dr. Peter Fister v sodelovanju z zamejskimi kulturnimi in raziskovalnimi institucijami. Prireditve so bile izvedene v okviru "Koroških kulturnih dnevo v Ljubljani", ki jih želi društvo po dolgoletnem premoru ponovno oživiti. V ta isti okvir je spadal tudi koncert združenih koroških pevskih zborov in instrumentalistov iz Celovca, ki so v Šentjakobskem gledališču izvedli oratorij "O tebi poje pomlad" pod vodstvom škofijskega kantorja prof. Jožeta Ropitza iz Celovca.

25. maja 2004 smo ponovno v prostorih DS sledili drugemu koroškemu kulturnemu dnevu ob odprtju razstave etnologinje Irene Destovnik pod naslovom "Moč šibkih". Razstavi je sledila gledališka uprizoritev mladih slovenskih koroških gledališčenikov s predstavo v Mestnem gledališču "Kovinski pogled". Obe prireditvi je delno krilo Ministrstvo za kulturo in Ministrstvo za zunanje zadeve, glavni sponzor pa je bilo podjetje Energetika iz Ljubljane.

5. junija 2004 smo se na izletu v Novi gorici in goriških Brdih srečali s člani partnerskega društva iz Celovca in Koroške. Vodilne občinske osebnosti so nam predstavili obe občini in njihovo sodelovanje s Celovcem, Globasnico in Pliberkom. Izlet se je zaključil z bogato zakusko in družabnim srečanjem.

9. septembra 2004 smo sodelovali pri otvoritvi likovne razstave, ki smo jo že dolgo čakali, keramičarke gospe Nežike Novak iz Železne Kaple. Razstava je bila

organizirana v razstavnih prostorih Škofijske klasične gimnazije v Šentvidu, spremljana z ličnim katalogom. Izredno lepi eksponati so navduševali številne obiskovalce kot tudi dijake gimnazije. Isto razstavo je sprejela tudi Galerija Ars v Mariboru dne 9. oktobra, otvoritve smo se udeležili tudi iz našega društva.

26. septembra 2004 smo organizirali pevski nastop Okteta Suha iz Podjune v okviru "Črnuškega tedna". Oktet, ki je sicer izredno profesionalen pod vodstvom prof. Bertija Logarja, sicer docenta na glasbenem oddelku Univerze v Gradcu je neverjetno navdušil poslušalstvo v dvorani v Črnučah, in prijateljskemu razpoloženju pozno v noč, sledijo v letošnjem letu konkretni skupni nastopi z mladinskim zborom iz Črnuč.

16. oktobra 2004 smo izvedli načrtovani obisk treh dolin gornjesavske, kanalske in ziljske doline. Izlet je bil dobro strokovno pripravljen, saj je bilo vodstvo v rokah odličnih poznavalcev tega prostora tako na geografskem, arhitekturnem in etnografskem področju. (vodili dr. Peter Fister, dr. Peter Vencelj, prof. Majda Fister in najboljša poznavalka Zilje gospa Milka Kriegl iz Zahomca ter na koncu še gospa Jožica Druml v Ziljski Bistrici v hotelu "Stara pošta"). Kljub zelo neugodnemu vremenu je izlet vsem v lepem spominu in v letošnjem letu bomo z zgodovinskimi potmi po Koroški nadaljevali.

27. decembra je bila seja Upravnega odbora, kjer smo pregledali delo preteklega leta in razpravljali o programu, ki nas čaka v letu 2005.

Naši člani so poleg navedenih akcij sodelovali še v številnih drugih prireditvah med njimi:

16. januarja 2004 na srečanju članov Avstrijsko slovenske družbe iz Celovca v Bilčovsu ob degustaciji odličnih slovenskih vin Belica iz Brd.

23. januarja 2004 smo bili prisotni na podelitvi

Tischlerjeve nagrade pri KKZ v Celovcu

23-26. marca 2004 smo bili na prireditvah avstrijskega inštituta v Ljubljani.

19. marca 2004 smo bili na gledališki predstavitvi (v soorganizaciji) v Domu Španskih borcev "Kaj pa ti praviš, kdo sem?", ki so jo izvedli koroški mladinci v organizaciji KKZ iz Celovca

25. marca je KKZ podelila našemu predsedniku gospodu Jožetu Jeraju Janežičevo priznanje za dolgoletno uspešno sodelovanje na kulturnem področju med Koroško in Slovenijo.

25. marca smo sodelovali na sejmu "Gast" Alpe Adria v Celovcu, kjer so se pomerili naši izvrstni kuharji, prireditve je bila v organizaciji avst. slov. družbe v Celovu in Deželnega šolskega sveta za Koroško

24. aprila je na svečanosti v čast vstopa Slovenije v EU, Koroška enotna lista povabila kot govornike evropskega poslanca g. Ebnerja, predsednika avstr. slovenske družbe dr. Joerga Hansa Pawlika in predsednika DSAP gospoda Jeraja.

24. avgusta smo bili povabljeni na otvoritev slikarske razstave mladih avstrijskih slikarjev v Festivalno dvorano na Bledu. Slovenski slikarji so v isti navezi odprli svojo razstavo 23. septembra v Domu umetnikov v Celovcu.

26. oktobra smo bili ob avstrijskem državnem prazniku nekateri člani povabljeni na svečanost s koncertom v Slovenski filharmoniji.

27. oktobra smo se udeležili žalne komemoracije na ljubljanskih Žalah v spomin padlim slovenskim in avstrijskim vojakom.

29. oktobra 2004 smo prisostvovali občnemu zboru ASD v Celovcu

19. novembra 2004 smo poslušali v Cankarjevem domu koncert zilskega zbora Oisternig

1. decembra 2004 smo s pomočjo kmetijsko gozdarske zbornice organizirali okrasitev božičnega drevesa na trgu v Št. Vidu na Glini s slovenskimi okraski.

10. decembra 2004 smo se udeležili v Slovenski matici srečanja z gospodom Feliksom Bistrom z Dunaja

18. decembra 2004 je predsednik DSAP sprejel člane ASD iz Celovca v Državnem svetu in jim razkazal skupščinsko zgradbo.

21. decembra 2004 je naš član g. Željko Jeglič prejel visoko avstrijsko odlikovanje, ki mu ga je izročil avstrijski ambasador v Sloveniji.

Vse opravljeno delo je bilo večinoma opravljeno le z najožjo skupino iz upravnega odbora DSAP, za kar jim gre gotovo vsa pohvala.

*predsednik DSAP Jožef Jeraj
tajnica DSAP Majda Fister*

Program prireditev in dejavnosti DSAP v letu 2005

Po dosedanjih izkušnjah pri uresničitvi zadanih želja in programskih nalog skoraj nikoli ne uspemo programa realizirati v celoti. Med letom se zaradi raznih ovir program delno spreminja, dopolnjuje ali tudi krči. Morda je zato prav, da ga pripravimo za kakšno prireditev bolj bogatega,

seveda v želji, da ga uspemo realizirati čim bolj, kar pa je odvisno tudi od finančne podpore.

Program je sestavljen iz naslednjih točk:

- Predstavitev filma o Koroški avtorja Dr. Zerzerja povezano s petjem zbora "Vaščani pojo" pod vodstvom prof. Kovačiča (v marcu)
- Srečanje s Koroškimi slovenskimi pisatelji v Ljubljani v Slovenski matici (ob koncu februarja)
- Predavanje dr. Avgušтина Malleja "Iz povojne zgodovine na Koroškem" (v aprilu)
- Izlet na Djekše, Knežo in Krčanje, povezano z orgelskim koncertom (samo za udeležence izleta)
- Koroški kulturni dnevi - več prireditev v mesecu maju, ki jih bomo določili po zagotovitvi finančnih sredstev, vsekakor pa bodo vse prireditve v tem okviru prispevek k večjemu poznavanju načina razumevanja kulture slovenske narodne skupnosti na Koroškem:
- obisk koncerta pevskega zbora Danica iz Št. Primoža v organizaciji agencije "Lana" (12. maja 2005 v Slovenski filharmoniji),
- okrogla miza političnih predstavnikov na temo "50 let po ADP" v državnem svetu,
- razstava koroških slikarjev,
- gledališke in lutkovne predstave,
- filmi koroških avtorjev.

 Tradicionalno srečanje s Korošci v Goriških Brdih drugo soboto v juniju

 Obisk Kostanjevice na Krki, Pleterij in vinskih kleti v tem okolišu

 Okrogla miza na temo "Vloga manjšin v evropski skupnosti"

 Planinski izlet v Logarsko dolino preko Pavličevega sedla

 Predstavitev narodopisne zbirke Slovenske prosvetne zveze in pogovor ob knjigi spominov Tončija Schlapperja: Iz življenja na obronkih

 Program, ki smo ga pripravili je zanimiv, kulturno umetniško bogat in prijeten v vseh smereh. Želimo, da se ga udeleži čim več naših članov in prijateljev.

OŽIVITEV KOROŠKIH KULTURNIH DNEVOV V LJUBLJANI

Po nekajletnem premoru je Društvo slovensko-avstrijskega prijateljstva iz Ljubljane obnovilo Koroške kulturne dneve koroških Slovencev iz Avstrije. Zaradi finančnih omejitev so bile prvo leto ob finančni pomoči Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije, Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, Ministrstva za kulturo ter podjetja Energetika le štiri prireditve v maju 2004.

Kot prvo prireditev je v sredo, 12. maja ob 17. uri koroške kulturne dneve uvedel Državni svet Republike Slovenije s slavnostno sejo v mali dvorani Državnega sveta, posvečeno vstopu Slovenije v Evropsko unijo. Slavnostni govornik je bil predsednik Državnega sveta Janez Sušnik, v

RAZSTAVA ETNOLOŠKA DEDIŠČINA ZAMEJSKIH SLOVENCEV

nagovorih na temo "Slovenci združeni v Evropi" so pa sodelovali še dr. Janko Zerzer iz Celovca, Erik Švab iz Trsta, Jožef Hirnök iz Porabja in Darko Šonc iz Zagreba. V kulturnem programu so sodelovali slovenska glasbena šola "Emil Komel" iz Gorice, kvartet Črnica z Radiš na avstrijskem Koroškem in literat Zveze Slovencev iz Porabja.

Isti dan je bila ob 18. uri v predverju male dvorane Državnega sveta otvoritev razstave "Etnološka dediščina zamejskih Slovencev", ki sta jo postavila prof. dr. Peter Fister in prof. Majda Fister iz Ljubljane. Razstavo so predstavili dr. Katalin Hirnök iz Porabja, mag. Martina Piko iz inštituta "Urban Jarnik" iz Celovca in prof. Milan Pahor iz Trsta.

Isti večer je Društvo slovensko avstrijskega prijateljstva v Šentjakobskem gledališču v Ljubljani organiziralo gostovanje koroških pevskih zborov in instrumentalistov. Znani koroški zborovodja Jože Ropitz je za mešani zbor in instrumentalno skupino uglasbil devet pesmi Toneta Kuntnerja na pomladno temo. Recital z naslovom "O tebi pojem, pomlad" so pod dirigentskim vodstvom Jožeta Ropitza izvajali združeni koroški zbori - Otroški zbor Mohorjeve ljudske šole (vodi ga Tatjana Tolmaier), Zbor višje stopnje Zvezne gimnazije za Slovence (vodi ga Roman Verdel), Zbor višje šole za gospodarske poklice (vodi Sonja Koschier) in Mešani pevski zbor Jakob Petelin Gallus (vodi ga Jože Ropitz). V mešani instrumentalni skupini, ki jo je postavila Alenka Hain, so poleg celovških glasbenikov sodelovali tudi nekateri slovenski koroški glasbeniki, ki so se izšolali v slovenski Glasbeni šoli na Koroškem.

Recital in uglasbitev Kuntnerjevih pesmi pomeni novo obogatitev skromne koroške slovenske glasbene ustvarjalnosti, je pa nudil izvajalcem možnost, da se preizkusijo tudi v tej zvrsti glasbene umetnosti. Impresiven in prepričljiv je bil recitator Aleksander Tolmaier, ki je eden redkih poklicnih igralcev med koroškimi Slovenci. Publika je toplo pozdravila zanimivo izvedbo koroških amaterskih umetnikov, v kateri so nastopali Korošci treh generacij.

Koncertu so prisostvovali večinoma člani Društva slovensko avstrijskega prijateljstva iz Ljubljane in njihovi prijatelji, med gosti iz Koroške sta bila posebej pozdravljena predsednik in tajnik Krščanske kulturne zveze iz Celovca dr. Janko Zerzer in Nužej Tolmajer, iz Slovenije pa predsednik Slovenske ljudske stranke dr. Janez Podobnik. Prisotne je pozdravil predsednik društva Jožef Jeraj, na koncu sta se pa s članom upravnega odbora Lovrom Sodjo zahvalila nastopajočim s šopki rož, ki jih je daroval član upravnega odbora društva ing. Jože Strgar. Po koncertu smo se vsi skupaj poveselili v prijetnem družabnem srečanju.

Koncert je finančno omogočilo podjetje Energetika iz Ljubljane.

Lovro Sodja

Življenje poskušamo porazdeliti v ločene predalčke v istem času, ko je celotni smisel vsake kulture v združevanju življenjskih sil in v iskanju našega izraza zanje. Premišljuje ali bi res morali zavedno vztrajati pri tej absurdni razdeljenosti, ki je trajala zadnjih sto let, ko je lahko šlo tako ločeno življenje naprej mimo nas, ko smo "uspešno" odstranjevali mnogo tistega, kar je imelo humano vsebino, humani pomen in kar je vidno obstajalo v intimnih soodvisnostih do preteklosti, do žive moči preteklosti, ki je bogata zakladnica človeških izkušenj.

Iskali smo samoniklost in izvornost in uspelo nam je združiti željeni individualizem s svetom novih družbenih odnosov. Počasi bledijo slike dragih doživetij in nepreglednih prostorov naših krajev in vasi, kjer smo nekoč bili doma. Živi ostajajo le spomini iz množice, beležke, zapažanja, odkritja in nedorečene misli.

Iz teh spominov izvirajo želje za nadaljevanje vrednotenja skromnih, tihih a tako značajnih dosežkov izvorne, izročilne slovenske ljudske kulture preprostih ljudi, ki so mimo vseh političnih in drugih pritiskov ohranjali narodno zavest in pripadnost.

Skupno vabilo vsem slovenskim raziskovalnim institucijam v zamejstvu, ki se ukvarjajo tudi z etnološkim raziskovanjem, da pripravimo razstavo publiciranih etnoloških dosežkov v zadnjem desetletju in pol, je padlo na neverjetno plodna tla. Odzvali so se takoj vsi, ki jim je etnografsko delo tako ali drugače polnilo raziskovalni program in rezultat je bil, da je bilo takoj pripravljeno veliko število publikacij etnološke in etnografske vsebine. Od vseh, ki so bile na voljo, smo jih zaradi pomanjkanja razstavnega prostora lahko razstavili komaj slabo polovico. Izbor razstavljenega literature so po lastni presoji opravili vodje raziskovalnih institutov, seveda v upanju, da bomo imeli drugič in drugje možnost pokazati resnično vse neizmerno bogastvo, ki se je kot plod raziskovalnega dela nabralo v določenem obdobju.

V dolgoletnih etnoloških raziskavah so delovali tako posamezniki kot društva in institucije z obeh strani meja, cilj pa je bil vedno enoten - predstaviti različne vsebine življenja Slovencev v zamejstvu in s tem navezavo na njihovo matično domovino ter enoten kulturni prostor. Publikacije in raziskovalno dejavnost predstavljajo - prof. Marija Kozar Mukič (Savaria Muzeum v Szombathelyu) za Porabje, mag. Martina Piko Rustia (Slovenski narodopisni inštitut "Urban Jarnik" pri KKZ v Celovcu), Krščanska kulturna zveza v Celovcu in dr. Janko Malle (Zveza slovenskih organizacij in Slovenski znanstveni inštitut v Celovcu) za avstrijsko Koroško, prof. Branko Lenart (Društvo Člen 7) za avstrijsko Štajersko in prof. Milan Pahor (Slovenska narodna in študijska knjižnica v Trstu) za Slovence v Italiji.

V razstavljenih delih se odraža ena sama izjemnost in edinstvenost - pripadnost slovenskemu izročilu, v obmejnih pokrajinah, kjer žive Slovenci - od Porabja, avstrijske Štajerske, avstrijske Koroške, Rezije in Benečije do Tržaškega. Ti so kljub medsebojni ločenosti in odrezanosti od matične domovine ohranjali skupne korenine v jeziku, običajih, šegah in navadah in kulturi. To je naše bogastvo, ki

ga prinašamo v svet, v svet več sto milijonskih narodov Združene Evrope, kjer je največje bogastvo prav enotnost v različnosti.

Razstavo publikacij in eksponatov sta pripravila in organizirala prof. Majda Fister in dr. Peter Fister.

Majda Fister